

شرح غزل‌های سعدی

(جلد اول)

همراه با مقدمه، تلفظ واژه‌های دشوار،
درست‌خوانی و زیباشناسی بیت‌ها

به کوشش

دکتر محمدرضابرزگر خالقی   دکتر تورج عقدایی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سعدی کیست؟

فهرست مندرجات

مقدمه (سعدی کیست؟).....	یک
شرح غزل‌ها.....	۱
پایان جلد اوّل.....	۷۷۶
آغاز جلد دوم.....	۷۷۷
شرح غزل‌های الحاقی.....	۱۳۴۹
فهرست غزل‌ها.....	۱۴۶۷
کتاب‌نامه.....	۱۴۹۸

سعدی کیست؟

افصح‌المتکلمین، مصلح بن عبدالله، سعدی شیرازی، یکی از ستارگان قدر اول آسمان شعر و ادب فارسی است. وی به تقریب در سال ۶۰۶ هجری قمری در شیراز و در خانواده‌ای که به تعبیر خودش، همه از عالمان دین بودند، دیده به جهان گشود. در کودکی پدر را از دست داد و تحت سرپرستی و تربیت جدّ مادریش قرار گرفت.

مقدمات دانش‌های ادبی و دینی را در زادگاهش فراگرفت و برای ادامه تحصیل در حدود سال ۶۲۰ هجری راهی بغداد شد تا به سلک طالبان نظامیه بغداد درآید. سعدی در این دانشگاه بزرگ جهان اسلام، محضر استادانی چون جمال‌الدین ابوالفرج بن جوزی، نواده ابن جوزی معروف و صاحب تلیس ابلیس را دریافت و از دم گرم عارف نام‌آوری چون شهاب‌الدین ابوحفص عمر بن محمد سهروردی کسب فیض کرد.

پس از سال‌ها بهره‌مندی از امکانات نظامیه و تلقین و تکرار درس‌های آن و رسیدن به مراتبی عالی از دانش، از مدرسه نظامیه بغداد بیرون آمد تا به شیوه صوفیان و سیّاحان، به سیر آفاق و انفس پردازد؛ بدین منظور به شام و روم و حجاز رفت و با دانش و فرهنگ این سرزمین‌ها آشنا شد و پس از کسب تجربه‌های بسیار، در سال ۶۵۵ به شیراز بازگشت.

سعدی در بازگشت از این سفر دراز، زادگاهش را امن و آرام یافت و به همین دلیل به اتابکان سلغری، حاکمان فارس، که این امنیت در اثر مساعی و حسن تدبیر آنان بر شیراز سایه افکنده بود، روی آورد و مورد توجه و عنایت سعد بن ابی‌بکر بن سعد زنگی، حاکم فارس که به احتمال قریب به یقین نام شاعری سعدی منسوب به اوست، قرار گرفت به دربار او راه یافت.

سعدی از آن پس، علی‌رغم توجه و عنایتی که اتابک و اطرافیانش به وی داشتند و در عین حفظ پیوند خویش با دربار، در خانقاه شیخ ابو عبدالله خفیف رحل اقامت افکند و با احترامی درخور شأن یک استاد وارسته، تا پایان عمر روزگار گذرانید و فقط یک بار برای طواف خانه خدا از شیراز بیرون رفت. در بازگشت از این سفر بود که در تبریز با شمس‌الدین محمد جوینی وزیر و برادرش عطا ملک جوینی، نویسنده توانا و صاحب تاریخ جهانگشای جوینی، دیدار کرد و پس از آن میان سعدی و آنان پیوند و الفتی ایجاد شد که می‌توان تأثیر آن